

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021-2027 Neljas muudatus CCI: 2021EE16FFPR001

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE EELHINDAMINE

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33
lg 2 p1 alusel

Eesti, Tallinn 11.11.2025

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus	3
2. Seotus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega	6
3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevustega eeldatavalt kaasnev mõju	7
3.1 Kaitsetööstuspark	7
3.2 Sõjaväelise liikuvuse investeeringud (TEN-T maanteede, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine)	8
3.2.1. Rail Balticu Soodevahe depoo	8
3.2.2. Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla riigimaantee km 62,2–78,8 Päädeva-Konuvere teelõik	9
3.2.3. Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla km 78,8–99,0 Konuvere - Pärnu-Jaagupi lõik	11
3.2.4. Riigitee 2, Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo-Imavere lõik	12
3.3 Sõjaväelinnak	13
3.4 Kaitseettevõtte tootearendusprogramm	14
3.5 Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaruvõimekuse arendamine	14
Asjaomaste asutuste seisukohad	15
Kokkuvõte	15

Sissejuhatus

Rahandusministeerium on algatanud strateegilise planeerimisdokumendi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ muutmise.

Rakenduskava muudatusega on lisatud kaitsetööstuspargi baastaristu rajamine, sõjaväelise liikuvuse investeringud, sõjaväelinnaku rajamine, kaitseettevõtja tootearendusprogramm, kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamine.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava muudatused kinnitab Ühtekuuluvuspoliitika seirekomisjon, Vabariigi Valitsus ja kiidetakse heaks Euroopa Komisjoni otsusega.

Paralleelselt strateegilise planeerimisdokumendi muudatusprotsessiga koostati järgnev keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) eelhindang vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lg 2 p 1.

„Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ esimesele tervikversioonile teostati KSH KeHJS § 33 lõike 1 ja § 35 lõigete 1 ja 2 alusel ning tulenevalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivist 2001/42/EÜ. KSH algatas rahandusminister 2020. aasta 6. jaanuari käskkirjaga nr 1.1-4/1. KSH teostas OÜ Hendrikson&Ko 28. mai 2020. a riigihanke (viitenumber 221890) tulemusel sõlmitud töövõtulepingu nr 1.9-1304-1 alusel. KSH aruanne tunnistati vastavaks 01.02.2022. a rahandusministri käskkirjaga nr 16.

KSH ekspertrühm leidis, et „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja partnerlusleppe“ rakendamise kaasnemise mõjule on tervikuna eeldatavalt pigem soodsad ja nende dokumentide täpsusastmes ei seata erieesmäärke ega kavandata meetmeid, mille rakendamisel oleks ette näha oluline ebasoodne keskkonnamõju. KSH ekspertrühm ei pidanud vajalikuks täiendavaid seire meetmeid keskkonnamõju hindamiseks ja minimeerimiseks.

1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja kavandatava tegevuse lühikirjeldus

1. aprillil 2025. a avaldas Euroopa Komisjon Euroopa kaitsevõime tugevdamise “ReArm Europe” algatuse paketi ühe osana ettepanekud perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) fondide määruste muutmiseks seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vaheülevaate raames. Eesmärgiga muuta ühtekuuluvuspoliitika rakendamist paindlikumaks, sh ajakohastades strateegilisi prioriteete ning lisades täiendavate ettemaksete, suurema Euroopa Liidu toetusmäära ja kulude abikõlblikkuse tähtaja pikendamise võimalusi. Määruste muudatused võeti vastu 18. septembril 2025. a.¹

¹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2025/1914](#)

Täpsemalt lisati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklisse 3 poliitikaeesmärgi 1 alla uus erieesmärk „vii) tööstussuutlikkuse suurendamine kaitsevõime edendamiseks, seades esikohale kahesuguse kasutusega võimed“ ning poliitikaeesmärgi 3 alla uus erieesmärk „iii) kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“

Eesti peab äärmiselt oluliseks, et EL-i eelarve panustaks senisest enam kaitsevalmiduse tõstmisesse ning kaitsevõime tugevdamisse ning samuti seda, et EL-i idapoolsetele piirialadele on loodud täiendavad paindlikkused ning võimalused, arvestades nende piirkondade ainulaadseid julgeolekuprobleeme ja geopoliitilist tähtsust.²

Võimalusi ühtekuuluvuspoliitika fondides toetuse ümbersuunamiseks kaitsevõimekuse tugevdamiseks arutati põhjalikult valitsuskabineti nõupidamistel 2025. a mais-juunis ning täiendavaid otsuseid tehti veel ka sügisises 2026. a riigieelarve ja 2026-2029 riigieelarve strateegia koostamise protsessis. Arutelude tulemusel esitasid ministriumid Rahandusministeeriumile ettepanekud rakenduskava eelarves **EL toetuse ümbersuunamiseks kogumahas 385,88 mln eurot⁷ ehk 11,5% rakenduskava EL toetuse eelarvest**, et toetada uutes erieesmärkides Eesti kaitsevõimekuse tõstmist. Koos riikliku kaasfinantseeringu ja toetuse saajate omafinantseeringuga panustatakse kaitsevõimekuse tõstmisesse rakenduskava raames kokku 447,2 mln eurot.

Ümbertõsteteks võetakse rakenduskavas kasutusele kaks uut erieesmärki järgmiselt:

- a. Poliitikaeesmärk 1 „Nutikam Eesti“ all võetakse kasutusele erieesmärk „vii) tööstussuutlikkuse suurendamine kaitsevõime edendamiseks, seades esikohale kahesuguse kasutusega võimed“
- b. Poliitikaeesmärk 3 „Ühendatum Eesti“ all võetakse kasutusele erieesmärk „iii) kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“.

Uute erieesmärkidega koos lisandub struktuurivahendite rakendussüsteemi uus rakendusasutus Kaitseministeerium (KAM).

Ülevaade uute erieesmärkide alla kavandatud tegevustest on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 1. Kaitsevõime tõstmiseks rakenduskavasse lisatavad sekkumised

Poliitikaeesmärk 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärk vii) Tööstussuutlikkuse suurendamine kaitsevõime edendamiseks, seades esikohale kahesuguse kasutusega võimed			
Sekkumine	EL toetuse	Rakendu	Selgitus

² 8. mail 2025. a kinnitati Vabariigi Valitsuses Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni ettepanekute kohta eelarveperioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide määruste muutmiseks.

	eelarve (mln eurot)	s-asutus	
Kaitsetööstuspargi baastaristu	52,0	KAM	Kaitsetööstuspargi rajamine loob tingimused kaitsetööstuse arendamiseks ja majanduskeskkonna parandamiseks. Meetme toel luuakse tööstuspargi toimimiseks vajalik taristu ja rajatised, et tekiks nõuetele vastav tootmiskeskond laskemoona, lahingumoonna ja lõhkeaine tootmiseks. Tootmishooned ehitavad tööstusparki tegutsema valitud ettevõtted enda jaoks ise. Sekkumisel on ühtlasi positiivne majanduslik ja regionaalne mõju – luuakse eeldused uue kõrgtehnoloogilise tööstusklastri arenguks Pärnumaal, mis parandab piirkondlikku majanduskeskkonda ja loob uusi töökohti.
Kaitseettevõtja tootearendus-programm	23,8	MKM	Kaitseettevõtete teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuste mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine. Toetuse abil saab ettevõtja arendada välja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise uue või oluliselt muudetud toote (kahese kasutusega tehnoloogia) või teenuse.
Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaruvõimekuse arendamine	14,9	HTM	Luuakse riigisisene võimekus kaitsetehnoloogia katsetamiseks ja arendamiseks, mis kiirendab kriitiliste kaitsevõime väljaarendamist, toetab otseselt kaitsetööstust ja selle strateegilist autonoomiat. Tehisarupõhiste sõjaliste eksperimentaalarenduste ja -tehnoloogiate ning sõjalisi otsustusprotsesse toetava teadus- ja arendustegevuse jaoks laiapõhjalist riigikaitset toetavate tehisaruvõimekogude taristu võimekuse ja tehisaruvõimekuse arendamise võimekuse loomine.
Kokku:	90,7		
Poliitikaeesmärk 3 „Ühendatum Eesti“ erieesmärk iii) kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine			
Sekkumine	EL toetuse eelarve (mln eurot)	Rakendus-asutus	Selgitus
Sõjaväelise liikuvuse investeeringud (TEN-T maanteede, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine)	275,53	KLIM	Sõjaväelise liikuvuse investeeringud Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) ja Tallinna-Tartu maanteel ning Rail Balticul. Maantee investeeringute esialgne planeeritud EL toetuse eelarve on ca 177 mln eurot ning raudtee investeeringute esialgne planeeritud EL toetuse eelarve ca 98 mln eurot. Summad sisaldavad nii uusi tegevusi kui ka juba käivitunud projekte*, mis panustavad samuti sõjalise liikuvuse eesmärgi täitmisesse ja liigitatakse seega ümber uue erieesmärgi alla. <i>* Sh „Tallinna-Pärnu-Ikla Libatse-Nurme teelõigu ehitus“, ning „Rail Baltica Ülemiste reisiterminali, Pärnu reisiterminali ja kohalike peatuste ehitamine, mis on mh olulised parema juurdepääsu tagamiseks uuele ja kiirele raudteeühendusele ning võimaldades militaarvarustuse transporti.</i>
Sõjaväelise liikuvuse edendamist ning toimimist toetavad investeeringud (sh liitlaste vastuvõtu- ja kaitsevæetaristu)	19,65	KAM	Olulise sõjaväelist liikuvust toetava taristuarendusena rajatakse sõjaväelinnak, mis parandab oluliselt liitlasvägede vastuvõtuvõimekust ning aitab suurendada NATO liitlaste kohalolu piirkonnas.

investeeringud)			
KOKKU:	295,18		
KÕIK KOKKU:	385,88		

„Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ tegevused teostatakse vahemikus 2021 kuni 31.12.2029. Rakenduskava 4. muudatus annab võimaluse pikendada kogu rakenduskava elluviimise perioodi senise 2029. aasta asemel 2030. aasta lõpuni eeldusel, et vähemalt 7% rakenduskava rahaliste vahenditest suunatakse ümber uutesse erieesmärkidesse.

2. Seotus teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Eesti julgeolekuolukorra kriitilisust kinnitavad Euroopa Nõukogu **riigipõhised soovitused**. 2025. aasta esimene soovitus Eestile on: „Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja üldist kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse“. Eesti on oma agressiivse naabri Venemaa geopoliitika tõttu olnud üks kaitsele raha suunamise eeskõneleja, kuna oma julgeoleku peab Eesti eelkõige ise riigina tagama. Eesti kaitsekulud 2026. a. ületavad 5%.

Riigikogu poolt 12. mail 2021. aastal kinnitatud **Eesti pikaajaline strateegia Eesti 2035**³ on samuti kirjeldanud kaitsevõimekuse suurendamise vajadust strateegilistes sihtides:

- Eesti julgeoleku tagatiseks on liikmesus ja panus NATOs ja Euroopa Liidus ning tihe koostöö liitlaste ja teiste rahvusvaheliste partneritega.
- Eesti riigikaitse tagavad iseseisev kaitsevõime ja kollektiivkaitse, mida kindlustab tugev kaitsetahe. Kaitsekulud on vähemalt 2 protsenti SKP-st⁶ ja püsivad kooskõlas kujuneva ohupildiga.
- Eesti riigikaitse korralduse alus on riigikaitse lai käsitlus – riigikaitsele tuleb anda oma panus igal inimesel.

Tulemusvaldkonna „Julgeolek ja riigikaitse“, mille strateegiadokumentideks on **Eesti julgeolekupoliitika alused** ja **Riigikaitse arengukava 2022–2031**, 2024. aasta tulemusaruandes⁴ tuuakse välja kaitsekulude kasvatamise kiire vajadus, kuna Venemaa jätkuv agressioon Ukraina vastu ja üldine julgeolekukeskkonna halvenemine maailmas on seadnud Eesti väga keerulisse julgeolekuolukorda, mistõttu on sõjalise riigikaitse kiirkorras arendamine Eesti riigi püsijäämise seisukohalt nii täna kui ka lähitulevikus vältimatu.

HTM, MKMi ja KLIMi ühiselt hallatava tulemusvaldkonna teadus ja arendustegevus ning ettevõtlus tulemusaruandes⁵ nimetatakse väljakutsena seda, et Venemaa

³ [Strateegia "Eesti 2035" | Eesti Vabariigi Valitsus](#)

⁴ [TUV Julgeolek ja Riigikaitse 2024. aasta tulemusaruanne](#)

⁵ [TUV T&A ning ettevõtlus 2024. aasta tulemusaruanne](#)

agressioon ja laiem julgeolekukriis mõjutavad Eesti teadus- ja arendustegevuse suundi ning ettevõtete tegevusvaldkondi. Esile on kerkinud uued strateegiliselt olulised sektorid, nagu kaitsetööstus, millel on suur innovatsioonipotentsiaal, ent ka märkimisväärne ressursivajadus. Seega on põhjendatud HTMi ettepanek suunata osa oma teadusrahastusest kaitsevaldkonda. Tulemusaruanne võtab kokku **Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE)** arengud ja väljakutsed.

Transpordi tulemusvaldkonna 2024. aasta tulemusaruanne, mis katab eelkõige **Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021–2035**, toob välja, et teehoiuks eraldatud vahendite maht ja edasise rahastuse ebaselgus seavad ohtu TEN-T põhivõrku kuuluvate maanteed Tallinna–Tartu teelõigu ja Tallinn–Pärnu–Ikla väljaehitamise Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruses (EL) 2024/1679 sätestatud liiklusohutuse ja keskkonnanõuetele vastavaks 2030. aasta lõpuks.

Käesoleva rakenduskava muudatusega kavandatud sõjaväelise liikuvuse investeeringud hõlmavad riigiteede Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) ja Tallinna–Tartu maantee ümberehitamist, mis on ühtlasi ka TEN-T põhivõrgustiku maanteed osad. Lisaks suurendatakse investeeringuid Balti riikide vahelise suurima uue raudteetrassi, Rail Baltica valmimise toetamiseks, mis riigiaruande põhjal on väga tähtis, et minna maanteetranspordilt üle raudteetranspordile ja edendada kestlikku liikuvust. Lisaks tsiviilkasutusele on need trassid olulised sõjalise liikuvuse tagamiseks, toetades NATO ja EL-i kollektiivkaitse põhimõtteid. Teede ja raudteede vastavusse viimine sõjalise liikuvuse nõuetega võimaldab liitlaste rasketehnika ning strateegiliste kaupade kiiret ja turvalist liikumist, aga vajadusel ka suuremahulist elanike evakuatsiooni, tugevdades seeläbi Eesti kaitsevõimet ja piirkondlikku julgeolekut. Kaitseministeeriumi tulemusaruande kohaselt peab Eesti NATO uute kaitseplaanide rakendamiseks olema valmis vastu võtma liitlasvägesid senisest oluliselt suuremas mahus. See eeldab vastuvõtuvõimekuse ja toetavate teenuste arendamist, et tagada liitlasüksuste kiire saabumine, majutamine ja siirmine operatsioonialale.

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus ja tegevustega eeldatavalt kaasnev mõju

„Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ muudatuste eeldatav keskkonnamõju on punktides 3.1 ja 3.2 nimetatud tegevustel hinnatud varasemate investeeringuspetsiifiliste keskkonnamõjude hindamiste käigus.

3.1 Kaitsetööstuspark

Vabariigi Valitsus algatas 15.02.2024 korraldusega nr 40⁶ kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise. Kaitsetööstuspargi rajamise vajadus lähtub Vabariigi Valitsuse 2023–2027 tegevusprogrammis seatud eesmärkide arendada välja laskemoona-, relva- ja droonitootmist võimaldav tööstuspark. Riigikaitse arengukava 2022–2031 näeb ette riigikaitsega seotud äriettevõtete

⁶ [Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine–Riigi Teataja](#)

tegevuse hõlbustamist, mis läbi peaks paranema valdkonnaga seotud ettevõtete, nt kaitsetööstussektori rahvusvaheline konkurentsivõime. Tööstuspargi rajamisega luuakse kaitsetööstusettevõtetele taristu ettevõtlusega tegelemiseks, millel on positiivne mõju majandusele.⁷

Planeeringu koostamisse ja mõjude hindamisse kaasati lisaks Kaitseministeeriumile Kliimaministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) ning Keskkonna Amet.

Teostati keskkonnamõjude strateegiline hindamine, KSH aruanne ja lisad on leitavad Kaitseministeeriumi kodulehel - [Kaitsetööstuspark | Kaitseministeerium](#). Sh Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu Natura hindamine, KSH lisa 5.⁸

Teostatud KSH aruanne kinnitab, et Kaitsetööstuspargi jaoks on leitud sobivad asukohad. Selle jaoks on tehtud asukoha eelvaliku raames piisavas mahus asjakohaseid uuringuid, mis võimaldavad järeldada, et leitud alade puhul puuduvad välistavad tegurid kaitsetööstuspargi rajamiseks ning aruanne seab valitud aladele konkreetsed keskkonnatingimused, mida peab täitma.

Ehitusloa andmisel kaalub TTJA täiendavalt edasise KMH vajadust.

Keskkonnaaspektides, kus KSH käigus on leitud vähest või mõõdukat mõju kaitsetööstuspargi rajamisel või kasutamisel, on välja toodud ka detailsed leevendavad meetmed (näiteks müra mõju puhul linnustikule või kohalikele elanikel valida lõhkamiseks sobivaid kella- või aastaaegu või valida lõhkamisplatsile teatud ala pargis, kus mürahäire on kõige väiksem). Sellised meetmed võivad olla kohustuslikud või ka soovituslikud. Mõned mõjud on KSH-s välja toodud kui võimalikud, mille olemasolu selgub ja millega tuleb arvestada kas projekteerimise käigus või ehituse algamisel. Selliste mõjude puhul on vaja neid mainida vastavates hankedokumentides.

3.2 Sõjaväelise liikuvuse investeeringud (TEN-T maanteede, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine)

Sõjaväelise liikuvuse investeeringutele on teostatud keskkonnamõjude hindamised.

3.2.1. Rail Balticu Soodevahe depoo

Raudteetaristul kavandatavad investeeringud hõlmavad Soodevahe depoo rajamist, mis täidab strateegilist rolli veeremi hoolduse, tehnilise kontrolli ja operatiivse valmisoleku tagamisel.

Depoo ala keskkonnamõjusid on hinnatud Rail Balticu raudteetrassi lõigu "Soodevahe–Muuga" ehitusprojekti KMH aruande koosseisus, mille tunnistas

⁷ [Kaitsetööstuspargi eriplaneering ja KSH](#)

⁸ [ksh_lisa_5_natura_hindamine.pdf](#)

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti nõuetele vastavaks 28.08.2024 ja avaldas aruande TTJA kodulehel - [Rail Balticu keskkonnamõjude hindamine \(KMH\)](#).

Veeremidepoo KMH raames teostatud Natura asjakohasel hindamisega tuvastati, et negatiivsed mõjud seoses veeremidepoo rajamise ja kasutamisega Pirita jõe loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele puuduvad, kuna kavandatava lahenduse juures heljumi sissekanne jõkke ei suurene ning ka muud negatiivsed mõjud veekvaliteedile puuduvad. Kuna sadeveed läbivad basseini (vooluhulkade keskendi), siis ei muutu ka jõe veerežiim. Seega ei avaldu seoses veeremidepoo negatiivseid mõjusid Pirita jõe ja loodusala veekvaliteedile ega veerežiimile. Arvestades sellega ei avaldu ka koosmõjusid seoses veeremidepoo ja käsitletava raudteelõigu ehitamise ja kasutamisega.

Soodevahe sõlmjaamast võib levida ümbritsevasse keskkonda saasteaineid nii õhu kui ka vee kaudu. Veekeskkonna kaitseks on ette nähtud meetmed. Oluline on piirata herbitsiidide kasutamist raudtee hooldusel. Reostuse osas on kavandatava raudtee mõju võrreldes piirkonnas olemasolevate potentsiaalsete reostusallikatega (väga tihe liiklus, naftasaaduste torujuhe, erinevate ohtlike ainete terminalid jm) marginaalne.

Nii ehitusjäätmel (sh lammutusjäätmel) kui ka depoo kasutamisel tekkivad jäätmel on oluline koguda tekkekohal liigiti. Liigiti kogutud jäätmel ei ole lubatud segada teiste jäätmel ega muude materjalidega, millel on erinevad omadused (Jääts § 14 lg 12). Jäätmel liigiti kogumise eesmärk on võimaldada nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Ehitustegevusega ei ole lubatud rikkuda Pirita jõe hüdroloogilist režiimi ja olemasolevat kvaliteedisundit.

Soodevahe sõlmjaama edasisel projekteerimisel tuleb kaaluda päikesepatareide kasutamist kõigil selleks sobivatel hoonetel ja rajatistel. Kasutuselapis raudteeveeremi opereerimisel 100% ja Soodevahe sõlmjaamas taastuenergia kasutamine.

Olukorras, kus kliimamuutuste tõttu on sademete hulk ja valingvihmade intensiivsus kasvutrendis, on esmatähtis Soodevahe sõlmjaama territooriumil kokku kogutava sademevee hulga piiramine. Selleks tuleb võimaluse korral hoiduda kõvakattega, vett mitte läbilaskvate pindade, rajamisest. Seetõttu on oluline, et sõlmjaama kavandavad auto- ja kergliiklusteede ning parkimiskohtade aluspind võimaldaks sademeveel pinnasesse imbuda. Meede aitab tagada ka spontaanselt kujuneva taimkatte liigilist mitmekesisust.

3.2.2. Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla riigimaantee km 62,2–78,8 Päädeva-Konuvere teelõik

Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla (E67) km 62,2–78,8 teelõigu eelprojektiga kavandavate tegevuste keskkonnamõjude hindamine teostati ja kinnitati Transpordiameti 08.08.2023 otsusega nr 1.1-2/23/130 nõuetele vastavaks. Aruanne on avaldatud [Transpordiameti kodulehel](#)l.

Keskkonnamõjude hindamise aruanne esitati Euroopa Komisjonile arvamuse andmiseks, kuivõrd tuvastati negatiivne mõju Märjamaa järtade maastikukaitsealale (EE0020408).

Euroopa Komisjon teatas 14.1.2025 oma otsusest C (2025) 30, milles nõustub Eesti hinnanguga, et projekt on põhjendatud ülekaalukatel avaliku huviga seotud põhjustel.

Projekt on vajalik, selleks, et ehitada lõplikult välja Balti riike ühelt poolt Kesk- ja Lääne Euroopaga ning teiselt poolt Põhja-Euroopaga, eelkõige Soome ja Rootsiiga ühendav TEN-T põhivõrk. Selleks, et TEN-T põhivõrk 2030 aastaks lõplikult välja ehitada, tuleb ajakohastada Tallinna-Pärnu-Ikla maanteed (E67), et see vastaks kiirtee või magistraali standarditele.

Projekt aitab kaasa Eesti transpordi ja liikuvuse arengukava 2021–2035 eesmärkide saavutamisele, suurendades muu hulgas liiklusohutust ja vähendades sõiduaega.

Niisamuti rakendatakse projektiga sõjaväelise liikuvuse tegevuskava⁹, mille eesmärk on tagada sõjaväelaste, kaitseotstarbelise varustuse ja sõjaliste vahendite kiire ja sujuv liikumine ELis ja sellest väljaspool. See avaldab positiivset mõju Balti riikide ja ELi julgeolekule ja kaitsevõimele, parandades kaitseotstarbelise varustuse ja sõjaväelaste liikuvusvõimalusi.

Võrreldes olemasoleva olukorraga on kavandatava tegevusega kaasnevad suurimad muutused/mõjud seotud maaparandussüsteemide rekonstrueerimise vajaduse ning sildade laiendamisega. Oluliste ja pikaajaliste ebasoodsate (negatiivsete) mõjude ilmnemiste eeldusi ei ole seejuures ette näha.

Võrreldes olemasoleva olukorraga on kavandatava tegevuse elluviimiseks vajalik tee laiendamine ja olemasolevate liiklussõlmede muutmine. Siiski ei ole kavandatava tegevuse ellu viimisel ebasoodsaid mõjusid kaitstavatele loodusobjektidele ette näha, lähtudes mh Natura 2000 aladega (siseriiklike kaitsealadega kattuvused) seonduvatest kohustuslikest meetmetest,

Olulise ebasoodsa mõju vähendamiseks on esitatud meetmed Kilgi soo metsise elupaiga kaitseks (müratõkkevall). Lisaks on nii metsise kui ka üldiste ökoloogiliste koosluste (sh teiste väärtuslike liikide) efektiivseks toimimiseks seatud tingimusi nii ehituse kui ka maantee kasutuse ajaks.

Ebasoodsaid mõjusid seoses müra ja vibratsiooniga ei ole ette näha, kuivõrd projekti on üle võetud KMH aruande lisa A6 sätestatud müratõkkerajatised.

Õhukvaliteediga seoses ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.

Kavandatava tegevuse elluviimisega kaasnevad muutused piirkonna lokaalses maakasutuses, samuti suurenevad kohati inimeste poolt kasutatavad juurdepääsuteede pikkused. Teisalt muudetakse maantee peale- ja mahaõidud ning

⁹ [EUR-Lex - 52022JC0048 - EN - EUR-Lex](#)

maantee ületamised ohutumaks ja ning suuremate keskuste vahelised ühendused sujuvamaks.

Ressursid – tee ehitusel (väljakaevatav) pinnas (ülejääv) võimalusel realiseerida tekkekoha läheduses, nt täitmisel, haljastustöödel jms (pinnasvallide rajamine (maaomaniku ja Transpordiameti / tee ehitaja vahelisel kokkuleppel)). Kui tekkivat pinnast ei ole võimalik vastava projekti ehitamisel ära kasutada, siis kaaluda selle kasutamist ajutiste ja kohalike teede rajamisel või teistes, eelkõige tee-ehituse projektides.

Kliimategurid (meede suunav, ei rakendu vaid käesoleva projekti tõttu) – Transpordiameti haldusalas välja töötada raadatavate metsaalade asendusalade loomise või kompenseerimise meetodikad, koostöös riigi teiste ametkondadega ja võimalusel ka eraalgatusel põhinevate projektide teostajatega. Koostatud on kliimakindluse analüüs ja “ei kahjusta oluliselt” hinnang.

3.2.3. Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla km 78,8–99,0 Konuvere - Pärnu-Jaagupi lõik

Riigitee 4, Tallinna-Pärnu-Ikla 78,8–99,0 Konuvere–Pärnu-Jaagupi lõigu keskkonnamõjude hindamise aruande tunnistas Transpordiamet vastavaks 25.07.2024 otsusega nr 1.1-2/24/96. Keskkonnamõjude hindamise aruande leiab [Transpordiameti kodulehelt](#).

Kavandatav tegevus ei ole Natura 2000 võrgustiku alade kaitsekorraldusega seotud ega aita kaasa nende kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Natura eelhindamisel tuvastati, et projekteeritava maanteelõigu rajamisel puuduvad otsesed ebasoodsad mõjud Selja-Põdra loodusalale. Arvestades vahemaad loodusalani ning mullastikku ja reljeefi, ei avaldu ka kaudseid mõjusid. Seetõttu puuduvad mõjud ka kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ja taimeliigile ning ala terviklikkusele.

Maakasutuse muutus on kooskõlas varasemalt koostatud maantee trassi teemaplaneeringuga.

Maanteel toimuvast liiklusest tingitud süsinikuheide püsib lähiperspektiivis praegusega sarnasel tasemel. Pikemas perspektiivis sõltub heide liikluskoormuse muutustest ning sõidukite kütusekulu ning kütuseliigi osas toimuvatest muutustest. Olulise positiivse mõjuga on eeldatav elektrisõidukite osakaalu kasv, mis toob kaasa sõidukilomeetri kohta arvestatava emissiooni vähenemise. Praegune suhteliselt suur kaubavedude maht võib maanteel oluliselt vähendada Rail Baltic raudtee valmimise järel.

Ökoduktide toimimiseks on oluline tagada läbipääsu alal ja ühendusteedel ümbritsevate elupaikadega loomadele soodne ja turvaline keskkond. Selleks tuleb

loomaläbipääsude ümber 500 m raadiuses ökodukti keskpunktist kehtestada kaitsevöönd.

Sademevee juhtimiseks veekogusse või pinnasesse peavad selles sisalduvad saastenäitajad vastama kehivatele piirväärtustele.

Kõik tekkivad jäätmed tuleb koguda liigiti. Kogumisel tuleb vältida erinevate jäätmeliikide omavahelist segunemist.

Tolmavaid ehitusmaterjale ja jäätmed tuleb nende käsitlemisel (veol, laadimisel, teisaldamisel, ajutisel ladustamisel jms) vajadusel niisutada, et vältida/vähendada tolmu teket ja levikut.

Ehitustööde korraldamisel tuleb arvestada kehtivate müra normtasemetega ja korraldada tööd viisil, et on tagatud normtasemetest kinnipidamine.

3.2.4. Riigitee 2, Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo-Imavere lõik

Riigitee 2, Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo-Imavere lõigu I klassi maantee keskkonnamõju hindamise aruande kiitis Transpordiamet heaks 31.08.2023 otsusega nr 1.1-2/23/147. Keskkonnamõjude hindamise aruande leiab [Transpordiameti kodulehelt](#).

Kasutusaegne mõju on seotud maantee olemuse ja liikluse eripäradega. Kavandatava tegevuse mõju maakasutusele on oluline, kuna maantee laiendamisega seotud maade kasutamine omab pikaajalist ning püsivat mõju. Seniseid tegevusi (nt põlluharimine) seal enam teha ei ole võimalik. Ohutud ja sujuvad liikluslahendused omavad positiivset mõju maantee kasutajatele ning annavad lisaväärtuse seoses teiste soovitud maakasutuse eesmärkidega piirkonnas laiemalt (ettevõtluse areng, elamualade kavandamine).

Projekti realiseerimine mõjutab piiratud ulatuses teatud määral piirkonna olemasolevat veerežiimi. Kui sademe- ja lumesulamisvee ärajuhtimise kavandamisel ja väljaehitamisel juhendatakse piirkonna olemasolevat niiskusrežiimist ning olemasolevate maaparandussüsteemide toimimise tagamisest vähemalt praegusel tasemel, ei ole tegemist olulise negatiivse mõjuga.

Projekteeritava maanteelõigu ehitusetapis toimuva metsamaade raadamisega avaldub oluline negatiivne mõju metsadele. Arvestades suhteliselt väikest raadamisala, mis jaotub pikale maanteelõigule on mõju tugevus suhteliselt väike. Antud mõju leevendada ei ole võimalik.

Maantee kasutusetapis suurenevad mõnevõrra häiringud, kuna piirkonna teedevõrk tiheneb ning tarastatud maantee takistab loomade vaba liikumist. Hulk erinevaid loomapäase tagavad siiski loomastiku liikumisvõimalused ning populatsioonide sidususe. Positiivseks mõjuks on loomade (peamiselt imetajad ja kahepaiksed)

maanteel hukkumise oluline vähenemine. Seega on kokkuvõttes maantee kasutusaegne mõju loomastikule neutraalne.

Et vältida ohtu inimese tervisele, tuleb müra vähendada kõikides kohtades, kus esineb atmosfääriõhu kaitse seaduse kohase müra piirnормi ületamine.

Projekteeritava maanteelõigu kasutamine toob kaasa olulise positiivse mõju kahes valdkonnas: inimeste liikumisvõimaluste muutus ja õnnetuste tekke võimalus (liiklusohutuse taseme tõus). Kuigi 2+2 maantee rajamisega maakasutuse ja maastikuilme muutus, metsamaade raadamine ja väärtuslike põllumajandusmaade kadu piirkonnas on lokaalselt olulise ning pöördumatu mõjuga, siis suuremas pildis ei ole tegemist mõjuga, mille tõttu tuleks kaaluda kavandatava tegevuse ära jätmist arvestades liikluskoormuse kasvu ning teelõigu ohtlikkust täna.

Ainsaks potentsiaalselt mõjutatavaks kaitstavaks alaks on Pärnu jõe hoiuala, mis kuulub ühtlasi ka Natura 2000 võrgustikku Pärnu jõe loodusalana ning kuulub projekteeritavas lõigus lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse. Seega on oluline, et kavandatav tegevus ei mõjutaks jõe veekvaliteeti. Kuna Pärnu jõe hoiuala paikneb õgvendatavast Esna jõest allavoolu, siis kohalduvad sellele veekeskkonna kaitseks suunatud meetmed (vt KMH ptk 8.2).

Müraatõkete asukohas on soovitatav kaaluda müraatõkke ja haljastuse kombinatsioone (nt vertikaalhaljastus, müraatõkke ja tõkkest kõrgemate puude kombinatsioonid).

Kõik tekkivad jäätmed tuleb koguda liigiti. Kogumisel tuleb vältida erinevate jäätmeliikide omavahelist segunemist.

Tolmavaid ehitusmaterjale ja jäätmed tuleb nende käsitlemisel (veol, laadimisel, teisaldamisel, ajutisel ladustamisel jms) vajadusel niisutada, et vältida/vähendada tolmu teket ja levikut.

Ehitustööde korraldamisel tuleb arvestada kehtivate müra normtasemetega ja korraldada tööd viisil, et on tagatud normtasemetest kinnipidamine.

3.3 Sõjaväelinnak

NATO liitlaste kohalolu suurendamiseks Euroopa Liidu idapiiril rajatakse sõjaväelinnak, mis mahutab kuni 1000 sõjaväelast.

Kuna maa-ala, kuhu on kavandatud sõjaväelinnaku rajamine, ei ole veel riigile kaitseotstarbeks antud, ei ole veel läbi viidud keskkonnamõjude hindamist. Planeeritav ala asub olemasolevas tööstuspiirkonnas, mistõttu mõju elusloodusele on linnaku rajamisel ja kasutamisel vähene. Oluliste negatiivsete keskkonnamõjude (sh müra, vibratsioon ning muud) väljaselgitamine ning mõjude leevendamine peab toimuma edasistes keskkonnamõju hindamise/keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlustes.

3.4 Kaitseettevõtte tootearendusprogramm

Kaitsetööstuse tootearenduse toetuse eesmärk on aidata kaitsetööstuse ettevõtetel luua uusi kaitse ja kahesuguse otstarbega lahendusi.

Planeeritud tegevustel puudub otsene negatiivne keskkonnamõju. Kavandatav tegevus ei hõlma otseselt füüsilisi ehitustöid, infrastruktuuri rajamist ega loodusressursside kasutust. Meetme raames ei anta investeeringutoetust. Kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevusel ja sellega seotud projektidel ei ole otsest mõju kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisel. Üldjuhul on uued teadus- ja arendustegevuse käigus loodud tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonetegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid, selleks et nad oleks maailmaturul konkurentsivõimelised. Kaitsetööstuse puhul tuleb siiski arvestada, et tulenevalt valdkonna eripäradest on põhiliseks kliendiks riigid (nende julgeoleku- ja kaitsestruktuurid), kelle esmaseks ülesandeks on tagada riigi julgeoleku ja kaitse eesmärgid. Samas enamik NATO riike (kes on Eesti kaitsetööstuse peamisteks klientideks) on ka seadnud endale kliima- ja keskkonnanäesmärgid, mistõttu riigihangetes tuleb lähtuda ka vastavatest kriteeriumitest. Lisaks tuleb arvestada, et kaitsetööstuse ettevõtted loovad kahese kasutusega tooteid ja tehnoloogiad, mille kliendibaas on palju laiem ning kliima- ja keskkonnateadlikum.

3.5 Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamine

Kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse toetuse eesmärk on arendada välja teadus- ja testimistaristu, mis võimaldab toetada Eesti kaitse-, julgeoleku- ja kahesuguse kasutusega (*dual-use*) tehnoloogiate arendust ning katsetamist. Riigikaitset toetava tehisaru võimekuse toetuse raames arendatakse välja andmelao taristu, mis võimaldab tehisintellekti põhiste tehnoloogiate ja eksperimentide elluviimist riigikaitse kontekstis. Luuakse tehisaru treenimiseks vajaminev andmekogude taristu ja tehisaru genereerimise võimekus. Kõik eelnev toetab innovatsiooni ja uute lahenduste väljatöötamist.

Planeeritavate testimisvõimekuste ja tehisaru treenimiseks vajalike laborite otsene negatiivne keskkonnamõju on üldjuhul väike ning teadus- ja arendustegevuse eesmärk on sageli ressursisäästlikkuse ja keskkonnasõbralikkuse suurendamine, mistõttu võib nende tegevuste tulemusel tekkida kaudne positiivne mõju – näiteks uued tehnoloogiad, mis vähendavad heitmeid või jäätmeid.

Tehisarude kasutamine ja laborite loomine ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju, kuna tehisintellekti arendamine ja katsetamine ei ole seotud füüsilise tootmisega, mis võiks põhjustada saastet, jäätmeid või loodusressursside liigset

kasutamist. Andmelao ja tehisaru taristu loomine on suunatud digitaalsete lahenduste arendamisele, millel puudub otsene negatiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale. Lisaks võivad tehisaru rakendused aidata optimeerida ressursikasutust, vähendada energiakulu ja toetada keskkonnasõbralikke lahendusi ka teistes sektorites.

Oluline on rõhutada, et laborite ja testimistaristu rajamine ning kasutamine toob kaasa väga väikese keskkonnajalajälje. Laborid rajatakse valdavalt olemasolevatesse hoonetesse või väikese mahuga ehitistesse, mistõttu ei kaasne olulisi muutusi maastikus ega loodusressursside kasutuses. Lisaks luuakse ka mobiilsed laborid, mida saab vajadusel liigutada erinevatesse asukohtadesse vastavalt projektide vajadustele. Mobiilsete laborite paindlikkus võimaldab minimeerida püsivaid negatiivseid keskkonnamõjusid, kuna laborid ei jää alaliselt ühte kohta ning nende kasutus on ajutine ja sihipärane. Laborite igapäevane tegevus ei eelda suurt energiatarbimist ega ressursikasutust ning nende mõju keskkonnale on minimaalne võrreldes traditsioonilise tootmise või tööstusliku arendustegevusega.

Asjaomaste asutuste seisukohad

Täiendamisel seisukohtade alusel

Kokkuvõte

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 neljanda muudatusega lisanduvatele punktis 3.1 välja toodud kaitsetööstuspargi baastaristule on teostatud keskkonnamõjude strateegiline hindamine ja punktis 3.2 välja toodud kõigile sõjaväelise liikuvuse investeringutele (TEN-T maanteed, raudteede ehitus ja rekonstrueerimine) keskkonnamõjude hindamised. Keskkonnamõjude hindamise soovitusi ja vajalikke seiremeetmeid jälgitakse toetuse andmise tingimuste koostamisel ja projektide rakendamisel.

Punktis 3.3 nimetatud maa-ala, kuhu on kavandatud sõjaväelinnaku rajamine, ei ole veel riigile kaitseotstarbeks antud, mistõttu ei ole veel läbi viidud keskkonnamõjude hindamist. Planeeritav ala asub olemasolevas tööstuspiirkonnas, mistõttu mõju elusloodusele on linnaku rajamisel ja kasutamisel vähene. Oluliste negatiivsete keskkonnamõjude (sh müra, vibratsioon ning muud) väljaselgitamine ning mõjude leevendamine peab toimuma edasistes keskkonnamõju hindamise/keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlustes.

Punktis 3.4 nimetatud kaitseettevõtete tootearendusprogrammil puudub otsene negatiivne mõju, meetme raames ei anta investeringutoetust.

Punktis 3.5 nimetatud kaitsetehnoloogiate testimisvõimekuse loomine ja riigikaitset toetava tehisaru võimekuse arendamiseks vajalike laborite ja testimistaristu loomine ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju, kuna tehisintellekti arendamine ja katsetamine ei ole seotud füüsilise tootmisega, mis võiks põhjustada saastet, jäätmeid

või loodusressursside liigset kasutamist. Lisaks võivad tehisaru rakendused aidata optimeerida ressursikasutust, vähendada energiakulu ja toetada keskkonnasõbralikke lahendusi ka teistes sektorites.

Kuna keskkonnamõjude hindamist vajavatele tegevustele (punktid 3.1 ja 3.2) on juba keskkonnamõjude strateegiline hindamine või keskkonnamõjude hindamine teostatud, punktis 3.3 nimetatud sõjaväelinnaku võimalike oluliste negatiivsete keskkonnamõjude väljaselgitamine ning mõjude leevendamine peab toimuma edasistes keskkonnamõju hindamise/keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlustes ning punktis 3.4 ja 3.5 nimetatud tegevustel on pigem kaudne positiivne mõju keskkonnaeesmärkidele, siis Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021-2027 neljandale muudatusele ei ole keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine põhjendatud.